

رښتني جيهاني مامستايان ... رښا شوان

لږ ساقي (۱۹۹۴) و، هـموو ساټک لږ رښتني (۵۰٪ / ټوکتـېـر) کـې لږ (رښتني جيهاني مامستايان) ناوبراو، بـېـم بـېـنـيـو لږ زـېـر بـېـي وټاتاني جيهاندا، بـې گـرمي پيرزبایي لږ مامستايان دځکـن و گوټيان پـېـشـکـش دځکـن. لږ قوتابخانهـکان و لږ شوټـنـي تـريـشـدا ټاهـنـگي خـشـي و چـنـدين چالاکی هـمـجـر و هـنـراو و پـخـشان پـېـشـکـش دځکـين، هـر لـم رښدا، کـمـمـمـک لږ مامستايان لږ هاتوو خټات دځکـين. ټـم يادـش رځـوتـي راگـيانـدن و واژـکـردنـي ټـو راسپاردانـن، کـ رځـراوی نـتـو يـ کـگـرتـوو کـان (يـنـسـکـ) بـې پـروـرد و زانيار و رښـبـيري، بـې هـاوبـش لږ گـډ رځـراوی کاري نـود و ټـي (ټيـديـکـشن ټينـتـرناشيـنـا) دا، کـلـ کـنـگري (پاريـس) دا، هـاوهـمـو ټـست بـوون لږ راگـيانـدن کـمـمـمـک راسپارد. لږ پـناو ټـاوانـو و بـايـخـدانـي پـويـست پيشـي مامستايي و بـې وانـوتـنـو. بـې باشکـردنـي بارـدـخي مامستايان و، پارسـتنـي مافـکـانـيان لږ هـموو جيهاندا.. چونکـې فـکرـکـردنـکي باش و پـروـردـکـردنـکي دروست، هـيوا و مژدـې بـخـشـي ژيانـکي باشـتر و خـشـتر و داهاتووـيـکي گـشـتر و شياوترن.

لږ کـنـگري پـنـجـمـي نـود و ټـي بـې پـروـرد، کـ لږ ساقي (۱۹۶۶) دا، لږ شاري (جنـف) لږ سويسرا بـسـترا، لږ سـر رښـنـايي راسپاردکـي (يـنـسـک) و (ټيـديـکـشن ټينـتـرناشيـنـال) يـکـک لږ بـيار گـرنـگـکـاني ټـم کـنـگري ټـو بـو، کـ بـې يـکـمـين جـار بـياري ټـوانـيان دا، کـ رښتني (۵۰٪ / ټوکتـېـر) هـموو ساټک، بـکـرت بـې رښتني مامستايان لږ هـموو جيهاندا، بـې ناوي (رښتني جيهاني مامستايان). بـې يـکـمـين جـارـيش لږ (۵۰٪ / ټوکتـېـر/۱۹۹۴) دا، بـې فـرمي لږ زياتـر لږ (۱۰۰) وټات لږ جيهاندا، لږ و ساټـو تا ټـم، لږ رښ و مانگ و ساټـدا، بـې ټـوپـي رښـو يادي ساټـرښتني (رښتني جيهاني مامستايان) دځکـنـو. مـبـسـتـيش لـم يادـکـردنـو يـ، دانـان و پـزـانـين، بـې رښـي بـرز و قـوربانيدانـي مامستايان و بـې پيرزني پيشـ و بـې پـيام پيرزکـيان، کـ پيرزـترين پـيام.

رښتني جيهاني مامستايان، لږ هـموو وټاتاني جيهاندا لږ رښتني (۵۰٪ / ټوکتـېـر) دا نيي، بـشـک لږ وټاتاني جيهان هـمان

رژیمان نه‌کردوون به رژیمی مام‌ستایان له وڵات‌کانی‌اندا، به‌کو له به‌رواری جیا‌جیادا ده‌کریت، که رژیم‌ه‌که پێ‌یو‌ندییان به به‌نی تایبه‌تم‌ندی خودی ئه‌و وڵاتانه، له‌و رژیمان‌دا هه‌به‌ت.

به‌نموونه‌ رژیمی مام‌ستایان له‌م وڵاتانه‌دا، له‌ رژیمان‌دان: (له به‌رازیل: ۱۵ئوکتبه‌ر) و (له‌ چین: ۱۰ئای سه‌پته‌مه‌به‌ر) و (له ئه‌رجه‌نتین: ۱۱ئای سه‌پته‌مه‌به‌ر) و (له وڵات یه‌گه‌رتوو‌کانی ئه‌مریکا: هه‌فته‌ی یه‌که‌می مایه‌) و (له‌ ئوسترالیا له‌ دوا هه‌ینی ئه‌که‌ته‌به‌ر) و (له‌ هیندستان: ۵ئای سه‌پته‌مه‌به‌ر) و (له‌ پهل‌اندا: ۲۱ئای ده‌سه‌مه‌به‌ر) و

(له‌ که‌ریای باشوور: ۱۵ئای مای) و (له‌ میسر: ۲۱ئای ده‌سه‌مه‌به‌ر) و (له‌ ئینده‌نسیا: ۲۵ئای نه‌فه‌مه‌به‌ر) و (پاراگوای: ۳۰ئای ئاپریل) و له‌ هه‌تده‌ به‌هم زیاتر له‌ سه‌ده‌ وڵات له‌ جیهاندا رژیمی (۵ئای/ئوکتبه‌ر) ی هه‌موو سا‌هه‌کیان کردوون به‌ رژیمی مام‌ستایان له‌ وڵات‌کانی‌ان که‌ (رژیمی جیهانی مام‌ستایان) له‌ هه‌ند وڵاتانه‌شدا رژیمی مام‌ستایان که‌راوه‌ به‌ پشوو فله‌رمی.

له‌ باشووری کوردستان و له‌ عه‌راقدا، رژیمی (۱ئای/ئادار) ی هه‌موو سا‌هه‌که‌ که‌راوه‌ به‌ رژیمی مام‌ستایان، که‌ عه‌راق ئه‌م رژیمی دیاری کردوو نه‌که‌ کوردستان.

من و‌کو مام‌ستایه‌کی کورد، نه‌ له‌ رابردوو و نه‌ له‌ ئه‌مه‌شه‌دا، هه‌چ تایبه‌تم‌ندی و به‌نه‌یه‌که‌ شکه‌نا به‌م.. که‌ رژیمی (۱ئای ئادار) پێ‌یو‌ندی به‌ تایبه‌تم‌ندییه‌کی مام‌ستایانی کوردستانه‌وه‌ هه‌به‌ت. بیست و حه‌وت سا‌هه‌یه‌شه‌ ده‌سه‌مه‌ته‌ی کوردی و وزاره‌تی په‌روه‌رده‌ و سه‌ندیکای مام‌ستایانی کوردستان له‌ هه‌ریمی باشووری کوردستاندا، بیریان له‌ گه‌هه‌ینی ئه‌م رژیم نه‌کردنه‌ته‌وه‌، به‌چی تا ئه‌مه‌شه‌ (۱ئای ئادار) ی هه‌موو سا‌هه‌که‌ به‌ رژیمی مام‌ستایانی کوردستان ده‌زانن، چ به‌نه‌یه‌کی مام‌ستایانی کورد ده‌که‌وته‌ ئه‌م رژیمه‌وه‌؟! من په‌شنیاری ئه‌وه‌ ده‌که‌م که‌ یه‌که‌که‌ له‌م دوو رژیم به‌کریت به‌ (رژیمی مام‌ستایانی کوردستان) یا هه‌ر رژیمه‌کی تر، که‌ پێ‌یو‌ندی به‌ به‌نه‌یه‌کی مام‌ستایانی کوردستانه‌وه‌ هه‌به‌ت.

۱- رژیمی (۱۵ئای/مای) هه‌موو سا‌هه‌که‌، به‌کریت به‌ (رژیمی مام‌ستایانی کوردستان) که‌ یادی دام‌زراندنی (یه‌که‌ته‌ی مام‌ستایانی کوردستان)ه‌. ئه‌وه‌بوو مام‌ستایانی کوردستان له‌ یه‌که‌مه‌ین که‌نگه‌یاندا، که‌ له‌ شاری (سه‌له‌مانی) له‌ رژیمی (۱۵ئای/مای/۱۹۶۲) دا به‌سترا و (یه‌که‌ته‌ی مام‌ستایانی کوردستان) یان دام‌زراند، شایه‌نی خه‌تی که‌ هه‌موو سا‌هه‌که‌ یادی ئه‌م رژیم و مانگه‌، به‌ فله‌رمی به‌کریت به‌ (رژیمی

مام‌ستایانی کوردستان) و ل‌م ر‌ژ‌دا ئا‌ه‌نگی خ‌شی و شادی و ک‌م‌م‌ک چالاک‌ی ج‌راوج‌ریش ل‌ س‌رج‌م قوتا‌بخان‌کان‌ی کوردستان‌دا ئ‌نجام بدر‌ن. خ‌ت‌اتی ر‌زل‌ن‌انیش پ‌شک‌ش ب‌ ک‌م‌م‌ک ل‌ مام‌ستایانی ل‌‌ها‌توو و خزم‌ت‌در‌ژ و ب‌ خ‌زانی ئ‌و مام‌ستایانی ک‌ ش‌هید بوون ب‌کر‌ن. ب‌ب‌ جیاوازی کردن.

۲- ر‌ژی (۱/ ئوکت‌ب‌ری) ه‌موو سا‌ک، ک‌ یادی سا‌-‌ژی ی‌ک‌مین ش‌هیدی مام‌ستایانی کوردستان‌ ل‌ ش‌-‌شی ئ‌یلولی (۱۹۶۱) دا، ک‌ مام‌ستا و پ‌شم‌رگی ئازا و قار‌مانان، ش‌هیدی ن‌مر مام‌ستا (ح‌سیب مح‌مد ب‌گ سیام‌نسووری) ی‌، ک‌ (مام‌ستای قوتا‌بخان‌ی ش‌-‌یج‌ی س‌ر‌تایی کو‌ان: ۱۹۵۸- ۱۹۶۰) بوو ل‌ شاری ک‌رکوک (نووس‌ر: من ل‌ پ‌لی پ‌نج‌م و ش‌شم‌ دا، ل‌ قوتا‌بخان‌ی ش‌-‌یج‌، قوتا‌بی مام‌ستا ح‌سیب ی‌ ن‌مر بووم، وان‌ی و‌رزش و بیرکای پ‌د‌وتین‌و) مام‌ستای‌کی کوردستان پ‌رو‌ری س‌رس‌خت و ز‌ر د‌س‌ز بوو. بوو ب‌ پ‌شم‌رگ و ل‌ ش‌-‌کی قار‌مانان‌ی د‌ست‌وی‌خ‌ی ک‌م و‌ن‌دا، ل‌ گ‌گ‌ سوپای د‌ند و ر‌گ‌زپ‌رستی ع‌راق‌دا، ل‌ (گرد‌ قار‌مان) ی‌ نزیک شار‌چ‌کی (ئا‌غ‌ل‌ر) ی‌ س‌ر ب‌ ق‌زای چ‌م‌ما‌ی س‌ر ب‌ پار‌زگای ک‌رکوک، مام‌ستا ح‌سیب مح‌مد ب‌گ ل‌و داستان‌ ن‌مرید‌دا ل‌ ر‌ژی (۱/ ئوکت‌ب‌ر/ ۱۹۶۲) دا ش‌هید بوو، ک‌ ه‌مان سا‌ی دام‌زراندنی ی‌ک‌تی مام‌ستایانی کوردستان‌، ل‌گ‌گ‌ مان‌گ‌ژی (ر‌ژی جیهانی مام‌ستایان) ش‌دا، ر‌ژ‌ک جیاوازی ه‌ی‌. پ‌ویست‌ ی‌ک‌تی مام‌ستایانی کوردستان و و‌زار‌تی پ‌رو‌رد‌، واز ل‌ ر‌ژی (۱/ ئادار) به‌ن‌ن و ر‌ژ‌کی تایب‌تم‌ندی کوردستانیمان ب‌ک‌ن ب‌ ر‌ژی ک‌ پ‌یو‌ندی ب‌ ر‌ژی مام‌ستایانی کوردستان‌و ه‌ب‌ت.

ب‌گومان مام‌ستایی پ‌یر‌زترین و گ‌رنگ‌ترین و ه‌ستیارترین پیش‌ی‌ ل‌ ه‌موو جیهان‌دا. مام‌ستایان خا‌و‌نی پ‌یام‌کی گ‌ور و پ‌یر‌ز و چار‌نووسازن، ئ‌وان ب‌ ئ‌وپ‌-‌ی د‌س‌زی و ل‌خ‌بووردن و ماندوو‌بو‌ن‌و خزم‌ت‌د‌ک‌ن، ب‌ ئ‌و‌ی ک‌ چا‌و‌وانی سوپاس و هیچ پاداشت‌ک‌بن، ن‌و‌و ل‌ د‌وای ن‌و‌و پ‌د‌گ‌ن. مام‌ستایان ب‌ردی بنا‌غ‌ و ک‌ک‌کان‌ی شارستان‌ی و پ‌شک‌وتن و داه‌نان و گ‌ان‌کارین. مام‌ستایان راب‌ر و چرای گ‌شی رووناکردن‌و‌ی ش‌و‌ز‌نگی تارن. مام‌ستایان م‌م ئاسایی د‌سووت‌ن و د‌تو‌ن‌و‌، ب‌ ئ‌و‌ی ک‌ ر‌لی س‌رک‌وتن و پ‌شک‌وتن و داه‌توو ب‌ ر‌کان‌ی ن‌یشتمان‌ک‌یان رووناک‌ ب‌ک‌ن‌و. مام‌ستایان ه‌نگ‌ ئاسابین و ش‌یل‌ی گو‌انی زانیاری و زانستی د‌مژن و ه‌نگو‌نی زانیاریمان پ‌شک‌ش د‌ک‌ن. مام‌ستایان ه‌ند‌ ر‌زدار و شک‌دارن، تا ئ‌و راد‌ی‌ک‌ ب‌ میرات‌گر و ب‌ ج‌گر‌و‌ی

پهغه مېرمنان ناوله ند کړاون. میری شاعیرانی عرب (نحمه د شوقی) که (به رچېک کورد) دده: "هسته به مامه ستا شکه داریی.. هندی نې مابوو مامه ستا بېت به پهغه مېرمنه"

مامه ستایان رڼه کی گرنگ و کارتیکه ری هیه له مژووی هره نه توه بکدا.. چونکه مامه ستایان نه وه له دواي نه وه پدې گډه نه.. مامه ستایان هماغه کن له هماغه کانی په شک و تن و شارسنه.. گره گران شانازی به زانا و دانا و بیرمه ند و بلیمت و داهه نه رکانیا نه وه بکن، دبه به نه وه بزانه، که هه موو نه هه کوه و توهان له پېشا قوتابی مامه ستا بوونه.

نهمه ش له پېکه، نه بوویند به کچ و کوکک.. مامه ستایان کورد په روږی دسه زمان فله ری نه لږوبه کوردایه تی و کوردستان په روږی و تکه شان و گډه شینی و هیواداریان کردین.. هه شی نه م زوویه کی به یار بوو.. مامه ستاکان که یان و ته وی زانست و زانیاریان له تکرډن و نه م یان هه نای به ره م.. له چ پله و پای و په سته که دابین، هه میشه قهرزاري مامه ستاکانمانین، شانازی به دسه زی و رنج و ماندوو بوونی نه وان دده گډه توه.. نه وان رڼه کی گرنگیان بینی له بنیاتنای که سته دروستی نه م دا.

مامه ستایان خه شویست، نه وه په شمه رگه کی گډه بانی په روږد، شایه نه نه وپه کی سوپاس ره ز و په زانین، نه وه مندا بانی گډه که مان به باشی فله دکه کن و به دروستی په روږد یان دکه کن، نه وه دایک و باوک و خوشک و برا ئاسایین، دسه سی ز و به زه یی و خه شویستی و ره ز به سر مندا چاوگه شکه کانماندا دهه نه، که هیوای داهاتووی گډه که مان.. نه وه زاخوای بیر و هه شیان دده نه، نه وه به ردی بناغه کی که سایه تیان داد نه.. نه وه مامه ستایان سامانه کی به هاتوای گډه که مان.. نه وه پاریه کی دده گم نه که به ئاسانی دسناکه ون، نه وه ژرخانی داهاتوومان.

مامه ستایان دسه ز، نه وه مندا چاوگه شانیه کی که تا دوینه قوتابی نه وه بوون، له نه م ده: مامه ستان، نووسه رن، هونه رمنه دن، پارزه رن، پزیشکن، نه ندازیارن، به به رن، تکه که شنه رن، ره نام نه وووسن، راگه یان دنکه رن، چالاکوانن، هه هتد. نه مان نه وه توهان، که نه وه تان کردن و په یان تان گه یان دن و هاتوونه ته به ر.

مامه ستا دسه ز که نمان، نه وه شو نه کی تایید تیتان له ناخی دماندا هیه، خه شویستی و ره زمان به نه وه به سنوورن، هه رد م له یادتان ناکه ین، هه رگیز ره ز و خه شویستیتان له دماندا که نابنه وه..

نـک تـنـها لـ رژی جیهانی مامـستایان دا ، بـکـو لـ هـموو
رژـکـانی ساـدا ، رووخساری گـش و شیرینی ئـو لـبـ
چاومانـ. وشـ ناسک و جوانـکانتان، رـنمایـ دروست و
بـسوودـکانتان، زـردـخـنـ شیرینـکانتان، چـژـکی تایبـتیان لـ
یادـوـریـکـانماندا هـنـ. ئـو دینـمـی هـشی ئـمـ بوونـ.
لـ ئـوـی دـسـزـو فـری تـکـشان و کوردایـتی و کوردستان
پـروـری و گـشـبـینی و کـنـدان و هیوا و ئومیدی سـرکـوتنتان
بووینـ. لـ ئـوـو فـربووین، کـ لـ بـردـم بـوا و ئیرادی
پـایـین و خـاگـری کـنـداندا، بـ گـیشتن بـ هیوا و
ئاواتـکانمان، ئـستـم بوونی نیـ.

مامـستایانی دـسـز و کوردستان پـروـرمان، وشـی سوپاس و
ستایش شـرمتان لـدـکنـ. چونکـ ئـو زـر لـو گـورـتر و
جیاوازترن، کـ وشـ و رستـی شیرین، بتوانن هاوسـنگی دـسـزی و
باـایی و شکـداریتان بکـنـو.

دان بـوـدا دـنـم، کـ بـ هیچ نووسینـک هـندـ دانـماوم،
بـمـام بـ نووسینی ئـم بابـتـ زـر دامام، کـ چـن بتوانم بـ
وشـ و بـ رستـ، ئـو خـشـویستی و پـزانین و رـزی بـ ئـوـی
دـسـز، کـ لـ ناخی دـمـدایـ بـ نووسین گوزارشتی لـبکـم، هـرچـند
دکـم بـ وشـ و رستـ نایـن دـربـین و گوزارشکردن و نووسین،
جوانترین وشـ و شیرینترین رستـ، چـژی ئـو خـشـویستی و
هـستـ ناخیم نادـن، کـ بـ ئـوـی مامـستانی کوردستانی
شیرینمان لـ دـ و دـروونم دان.

مامـستایانی خـشـویست، ئـی پـشمـرگـ دـسـز گـیا نبـخـشـکـانی
مـیدانی فـرکردن و پـروـردـکردنی جگـرگـش چاوگـشـکانمان.. بـ
راستی ئـو جیاوازن و کـم وـنـن لـ جیهادا.. لـ کاتی شـشـ و
راپـنـکـانی کوردستاندا، رابـر و پـشـوـوون، بـ
دـستـکتان چـکتان هـگـرتـوو و قارـمانان و سـرسـختان، لـ
سـنگـرـکـانی پـشـو و بـرگـرتان لـ خاکی پـرـزی کوردستانمان
دـکردن.. بـ دـستـکی تریشـتان پـنووسـتان و پـرتووکتان
هـگـرتـووون لـ دـیـکان و لـ پـنا و ئـشکـوتـکـانی کـوـکـانی
کوردستاندا مندایانی گـلـکـمانان فـردـکردن، فـری چـینی
سروودی ئـی رـقـبتان دـکردن. لـخـباتی نهـنی شارـکانیشدا،
ئـو دینـمـی هاندان و هـشیارکردنـوـی گـلـکـمان بوون.. ئـو
بـ رژـشانـ تـکـشـرـکـانی ناوشارـکانتان رـکـدـختن، بـ
شـوانیش سـرپـرشتی چالاکیـکـانی دژ بـ رژـمی داگیرکـرتان دـکرد..
ئـو لـ هـموو شـش و راپـنـکـانی کوردستاندا، پشکی شـری
تـکـشان و خـبات و گـیا نبـخـشـنتان هـبوو، مـژووتان پاکـ و

په لاسروړی و شک داری و له هـ ووستی بهرز. . ئو له شـ کاندې پشمـ رگـی هـ مـ تـبـری شـر ئاسایین. . له ناشتـشدا هـ گـری چـ نـیگزی خـشـ ویستی و ناشتین. . ئمـ باوـ تان بوو و. . باوـ تان و. . نهـ گـ اوـ.

که وکو ئووی له دست دت و پید کریت؟ که به مووچ و نیو مووچ و چارگ مووچ، خـ اگربوون و بایکوتی خوـ نـدتان نهـ کرد و قوتا بخانـ کانتان بهـ نهـ هـ شتن، به کوـ رـ وری و به نهـ بوونی درـ لـ تان به پـ یامـ بهرز و پیرـ زـ که تان دا. . ویزدانـتان ئاسودـ کردوون؟ لاپـ یـ کی شک داری و سـ روـ ریی ترتان له مـ ژووی گـ لـ که ماندا تـ مارکردن. . هـ رگیز گـ لـ که مان هـ ویست و خـ اگری و دـ سـ زیتان له یادناکات.

پـ ویستـ کاربهـ دستانی کوردستان، به ئمـ کـ بن و ئو پـ یی پـ زانین و رـ زیان به ئم دـ سـ زی و رـ و هـ ووستی مامـ ستایانی کوردستان هـ بت، بتوان پاداشتی ئم هـ ووستی جوامـ رانـ یان بدـ نـ و، گـ رچی به پارا و مادد قـ رـ بووی خـ اگری و خـ بتکردنـ یان ناکـ رـ نـ و. . رـ ز و پـ زانین و خـ شـ ویستی راستی گـ لـ که مان به ئووی مامـ ستایانی دـ سـ زمان، بهرزترین میدالیای پـ زانین و رـ زلـ نـ.

مامـ ستایانی کوردستان پـ رو، خوشک و برایانی دـ سـ ز و خـ شـ ویستمان، ئی شـ سوار نهـ بهـ ردـ کانی میدانی پـ روـ رد و فـ رکردن و بنیاتنای داهاتوو یـ کی گـ شتر و شیاوتر به کورد و کوردستان. . به قی ژمار ی نـ رگزی نهـ رگـ زـ جاـ کانی کوردستان، به قی ژمار ی ئـ ستـ رـ کانی ئاسمان. . به قی دـ پـ شـ ستـ بارانـ کانی کوردستان. . سـ پاس و رـ ز و خـ شـ ویستی و پـ زانینمان به دـ سـ زیتان هـ ی.

رژ ی هـ ینی داهاتوو (۵/ی / ئوکتـ بهـ ری/۲۰۱۸) یادی (بیست و چوارمین) ساـ ژ ی (رژ ی جیهانی مامـ ستان) ، هـ ر له ئـ ستاو، پـ بهـ د پیرـ زبایتان لـ دـ کـ یـ ن. . دـ ستـ پیرـ زـ کانی یـ که به یـ کتان ماچ دـ کـ م و چـ پکـ گووی خـ شـ ویستی و رـ ز و دـ سـ زی و پـ زانیتان پـ شکـ شـ بت. . ئمـ مـ شـ کهـ مترین شتـ له ئاستی دـ سـ زی و شکـ داری ئوـ دا. . ئو شایـ نی زـ ر له پیرـ زبای و سوپاسکردن و پاداش پـ خشین زیاترن. . ئو به درـ ژایـ زیانتان دـ بهـ خشن. . چاوتان له خـ بات و له پاداشت نهـ بوو و نیی.

پیرـ زبای (رژ ی جیهانی مامـ ستایان) تان لـ دـ کـ م، هیوای ئو پـ یی تـ نـ دروستی و تـ مـ نـ درـ ژ ی و خـ شی و به ئووی مامـ ستایانی کوردستان دـ خوازین، گـ شـ بینم که له سایـ ی دـ سـ زی

و ما ندووبوونی ئۆلۆڤدا، داها تووی کورد و کوردستان گۆشتر دۆبۆت.

رۆزا شوان

نۆرویچ: (۲۷ی / دۆسۆمبۆر/۲۰۱۸)